

**מסמך הכנה לדיון בהצעת חוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ו-2016 הקבוע ליום
15.3.2017 - חלק ד' – הנשייה (סעיפים 209 עד 226):**

חלק ד': הנשייה

חלק זה עוסק באופן הסדר פירעון חובותיו של החייב – בין שהוא תאגיד ובין שהוא יחיד. החלק כולל **שישה פרקים**: הראשון, עניינו בתביעות חוב וההכרה בהן; השני, עוסק בקופת הנשייה, בקביעת הנכסים שיכללו בקופה ובהוראות לביטול עסקאות שנעשו לפני מתן הצו לפתיחת הליכים; הפרק השלישי והרביעי עניינם בכינוס ובמימוש הנכסים שבקופת הנשייה; הפרק החמישי עוסק בחלוקת הנכסים בין הנושים ובסדר הפירעון, והפרק השישי עוסק בנושים בעלי זכויות פירעון מיוחדות.

פרק א': תביעות חוב

עם מתן הצו לפתיחת הליכים יש לקבוע מהם כלל חובותיו של החייב כדי שניתן יהיה לחלק את נכסיו באופן שוויוני לנושים. לפי הדין הקיים (סעיף 267 לפקודת החברות ותקנה 93 לתקנות פשיטת הרגל, התשמ"ה-1985) הגורם המוסמך להכריע בתביעות החוב **הוא הנאמן**, והצעת החוק מבקשת לשמר מצב זה. בדין הקיים נקבע לעניין זה כך:

267. צו פירוק מעכב הליכים (פקודת החברות)

"267. משניתן צו פירוק, או משנתמנה מפרק זמני, אין להמשיך או לפתוח בשום הליך נגד החברה אלא ברשות בית המשפט ובכפוף לתנאים שיקבע."

93. מתן החלטה (תקנות פשיטת הרגל)

"(א) הנאמן יבדוק כל תביעת חוב ועל מה היא מסתמכת ויחליט אם לאשרה כולה או חלקה, לדחותה או לדרוש ראיות נוספות לה; תוך תשעים ימים מיום שהתביעה הגיעה לידי חייב הנאמן להמציא לנושה החלטתו המנומקת.

(ב) הכונס הרשמי רשאי להאריך את המועד האמור בתקנת משנה (א).

(ג) הגבלת הזמן האמורה בתקנת משנה (א) אינה חלה על הכונס הרשמי בשמשו כנאמן."

בהצעת החוק יש שני שינויים עיקריים ביחס לדיון הקיים – ראשית, על-פי ההסדר המוצע גם נושה מובטח יידרש להגיש תביעת חוב, כדי שהנאמן יבחן אם היא מבוססת. **שנית**, גם החובות הנזיקיים יכללו במסגרת הליכי חדלות הפירעון. זאת בניגוד לסעיף 172(1) לפקודת פשיטת הרגל, לפיו חובות נזיקיים שאינם קצובים אינם ברי תביעה בפשיטת רגל ואינם נכללים בתביעות החוב¹. על פי דברי ההסבר, מוצע לקבוע שההכרעה בתביעות אלה תהיה בידי הנאמן בדומה לכלל תביעות החוב, למרות שהכרעה עלולה להיות מורכבת. במקרים סבוכים יוכל בית המשפט להורות על ניהול ההליך בנפרד.

¹ בסעיף נקבע כך: "על אף האמור בסעיף 71 – (1) תביעות לדמי נזק בלתי קצובים שאינן נובעות מחוזה או מהבטחה, ודרישת מזונות המגיעים על פי פסק דין וזמן פרעונם חל אחרי מתן צו הכינוס, אינן בנות תביעה בפשיטת רגל".

סעיף 209 המוצע: זכות הנושה לפי תביעת חוב שאושרה

זכות הנושה לפי 209. תביעת חוב בשל חוב עבר, שאושרה- שאישר בידו הנאמן לפי הוראות פרק זה מקנה תביעת חוב שאושרה לנושה בחוב העבר זכות לחלק מנכסי קופת הנשייה.

הערה: זוהי קביעתו של העיקרון הכללי לפיו זכותו של נושה לקבל חלק מנכסי קופת הנשייה מותנית בהגשת תביעת חוב – בין אם הוא נושה רגיל ובין אם הוא נושה מובטח.

סעיף 210 המוצע: הגשת תביעות חוב

הגשת תביעות חוב 210. (א) נושה בחוב עבר רשאי להגיש לנאמן תביעת חוב, בתוך ששה חודשים ממועד פרסומו של הצו לפתיחת הליכים כאמור בסעיפים 26(א), 106 או 117.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), נוצר חוב עבר לאחר מתן הצו לפתיחת הליכים, ובכלל זה חוב למוסד לביטוח לאומי הנובע מתשלום גמלה לפי פרק ח' לחוק הביטוח הלאומי, תוגש תביעת החוב בתוך 45 ימים מיום היווצרות החוב או עד תום התקופה הקבועה בסעיף קטן (א), לפי המאוחר.

(ג) הנאמן רשאי להאריך את התקופה להגשת תביעת חוב אם מצא כי מתקיימות נסיבות מיוחדות שבשלהן נמנע מהנושה להגיש את התביעה במועד או כי מן הצדק לעשות כן.

(ד) השר, באישור ועדת החוקה, יקבע הוראות לעניין אופן הגשת תביעת חוב, הפרטים שייכללו בה, ובכלל זה פרטים לעניין רכיבי ריבית והפרשי הצמדה, והמסמכים שיש לצרף אליה.

(ה) תביעת חוב של נושה מובטח תכלול גם פירוט של הנכס המשועבד לטובתו ואומדן שוויו ככל האפשר; השר רשאי, באישור ועדת החוקה, לקבוע הוראות לעניין אומדן שוויו של הנכס המשועבד ובכלל זה האופן שבו ייערך והנסיבות שבהן יהיה ניתן לשנותו.

הערות:

- הסעיף קובע את אופן הגשת תביעת החוב. ככלל, התביעה תוגש בתוך **שישה חודשים** מיום פרסומו של הצו לפתיחת הליכים או, **לפי סעיף קטן (ב)**, אם מדובר בחוב שנוצר לאחר מתן הצו לפתיחת הליכים (ואינו נחשב להוצאות הליכי חדלות הפירעון), **בתוך 45 יום** מהיווצרותו של החוב. אי הגשת תביעת חוב במועד גורמת לאובדן

- הזכות לתבוע את פירעון החוב אף אם זה אינו שנוי במחלוקת. החשיבות בהקפדה על מועדים אלה היא בייעול ההליך וכדי להבטיח שלנאמן תהיה בהקדם "תמונה מלאה" באשר למצבת חובותיו של החייב.
- **על-פי סעיף קטן (ג) המוצע**, הנאמן רשאי להאריך את המועד להגשת תביעות החוב אם מצא שיש נסיבות מיוחדות שבעטיין לא יכול היה הנושה להגיש את תביעת החוב במועד. גם על-פי הדין הקיים (סעיף 67 לפקודת פשיטת הרגל)² נושה נדרש להגיש תביעה בתוך שישה חודשים, אולם יש לנאמן גמישות רבה יותר במתן הארכת מועד.
 - **בסעיף קטן (ד) המוצע** שהשר יקבע הוראות לעניין אופן הגשת תביעת חוב, הפרטים שייכללו בה, לרבות לעניין הריבית. הוראות בעניין זה מצויות כיום בסימן א' לפרק ד' לתקנות פשיטת הרגל.
 - **בסעיף קטן (ה) המוצע** לקבוע שתביעת חוב של נושה מובטח תכלול גם פירוט של הנכס המשועבד לטובתו ואומדן שוויו, וזאת כדי שניתן יהיה לקבוע מי יממש את הנכס (בהתאם לסעיף 248 המוצע): אם שוויו של הנכס **עולה** על סכום החוב – הנאמן יממש אותו, ואם שוויו **נמוך** מסכום החוב – הנושה המובטח יממש. כן מוצע לקבוע שהשר יהיה רשאי לקבוע הוראות לעניין אומדן השווי והנסיבות בו ניתן יהיה לשנותו (כאמור בסעיף 248(א)(3) להצעה).

לדין:

1. לעניין סעיף קטן (ג) – האם לא ראוי להותיר לנאמן גמישות רבה יותר בהארכת המועד להגשת תביעות חוב בדומה לדין הקיים, ולאפשר לו להאריך "מטעמי צדק" ולא רק כאשר יש "נסיבות מיוחדות" המונעות הגשת התביעה במועד?
2. לעניין סעיפים קטנים (ד) ו-(ה) – מאחר שקביעת הריבית וכן האופן שבו נערך אומדן השווי של הנכס המשועבד הם נושאים מהותיים – האם לא ראוי שקביעת השר בנושאים אלו תיעשה באישור ועדת החוקה?

סעיף 211 המוצע: הכרעה בתביעות החוב

הכרעה בתביעות 211. (א) הנאמן יברר תביעת חוב שהוגשה לו ויחליט אם לאשרה או לדחותה. החוב

(ב) הנאמן רשאי לדחות תביעת חוב בשל חוב שניתן לגביו פסק דין, אם מצא כי פסק הדין ניתן על בסיס התנהלות של הצדדים שיש בה משום תרמית או קנוניה או בנסיבות אחרות שבשלהן פסק הדין אינו משקף נכונה את חובו של ~~היחיד~~ **החייב**, ובלבד שדחיית תביעת החוב תיעשה באישור בית המשפט.

(ג) הנאמן יודיע לנושה שהגיש את תביעת החוב על הכרעתו בתביעת החוב; היה החייב יחיד – יודיע הנאמן על הכרעתו גם ליחיד.

² 67. (א) תביעת חוב תיערך לפי טופס 21, תאומת בתצהיר של הנושה או של מי שהוא הרשה ותוגש לכונס הרשמי; תביעה שתוגש לאחר תום ששה חודשים מיום מתן צו הכינוס לא תקובל, אלא אם כן הוארך המועד להגשתה כאמור בתקנת משנה (ג).
 (ב) לתביעה יצורפו האסמכתאות שיש בהן כדי לבסס את החוב הנחבע; ורשאי הכונס הרשמי או הנאמן לדרוש, בכל עת, פרטים משלימים ומסמכים ככל שיראה לנכון.
 (ג) בקשת נושה להארכת מועד להגשת תביעת חוב תיערך לפי טופס 21 שבתוספת שבו פורטה תביעת החוב, תאומת בתצהיר ותוגש לכונס הרשמי או לנאמן, אם נתמנה, ויפורטו בה הנימוקים לבקשתו.
 (ד) החליט הכונס הרשמי או הנאמן, לפי הענין, לדחות את הבקשה, רשאי הנושה לערער לבית המשפט על ההחלטה תוך חמישה עשר ימים מיום שהומצאה לנושה.
 (ה) הגיש החייב בקשה לאישור הצעת פשרה או הסדר לפי סעיף 19 א לפקודה והורה בית המשפט על הגשת תביעות החוב, תוגש תביעת החוב לפי טופס 21 שבתוספת, בשינויים המחויבים, למי שיוורה בית המשפט; תקנה 76 א לתקנות העיקריות לא תחול על תביעות כאמור.

(ד) תביעת חוב שהוגשה בשל חוב עבר הנובע מתשלום שהוטל במסגרת הליך מינהלי או הליך פלילי או שהוא חוב למוסד לביטוח לאומי הנובע מתשלום גמלה לפי פרק ח' לחוק הביטוח הלאומי, תאושר בידי הנאמן אלא אם כן הוגשה שלא במועד או שלא כללה את כל הפרטים והמסמכים כנדרש לפי סעיף 210(ד).

הערות:

- **סעיף קטן (א) המוצע** – בסעיף קטן זה מוצע לקבוע את סמכותו של הנאמן לברר ולהכריע בכל תביעת חוב (למעט חוב שהוא תוצאה של הליך פלילי, מינהלי או חוב למוסד לביטוח לאומי, שלגביהם אין לנאמן שיקול דעת ועליו לאשר את התביעה, למעט אם קיים חוסר טכני).
- **סעיף קטן (ב) המוצע** – מבקש להקנות לנאמן סמכות לדחות, **באישור בית המשפט**, תביעת חוב המבוססת על פסק דין, אם הוא סבור שפסק הדין ניתן על בסיס קנוניה או תרמית, או בנסיבות שבהן החוב הפסוק אינו משקף את חובו של החייב. נוסח מוצע זה מבקש לעגן את ההלכה העולה מפסק הדין בע"א 1057/91 **גבריאלי נ' מכטינגר**, פ"ד (מו) 4 (1992). ואולם, באותו מקרה סבר בית המשפט שהנאמן יכול להימנע מלאשר תביעת חוב המבוססת על פסק דין בעצמו, אף בלא אישור בית המשפט. יצוין כי לגבי יחידים בעלי חובות בהיקף נמוך (מתחת ל-150,000 ₪) הנאמן יכול לדחות את תביעת החוב באישור רשם ההוצאה לפועל, בלא אישור בית משפט.
- **סעיף קטן (ג)** – על הנאמן להודיע על דחיית תביעת חוב לנושה, ואם היה החייב יחיד – גם לחייב.
- **סעיף קטן (ד)** – מוצע לקבוע שתביעת חוב שהוגשה בשל חוב עבר הנובע מחוב מינהלי או פלילי או חוב למוסד לביטוח לאומי, תאושר על ידי הנאמן, אלא אם לא התמלאו תנאים טכניים להגשתה. על פי דברי ההסבר להצעת החוק, גם הוראה זו מעגנת את ההלכה הפסוקה בעניין (ע"א 262/76 **בן-יעקב נ' פקיד השומה לגביה מיוחדת** 1976). עם זאת, יש לשים לב שפסק הדין בעניין **בן יעקב** ניתן בהקשר של שומת מס הכנסה בלבד, ונובע גם מסעיף 155 לפקודת מס הכנסה³ הקובע שחובת הראיה שהשומה הייתה מופרזת חלה על הנישום, ועל יסודן קבע בית המשפט כי "ההוראות המיוחדות שבפקודת מס הכנסה עומדות לפקיד השומה גם כלפי הנאמן בפשיטת-רגל".

לדין:

1. האם אין מקום להגביל את סמכותו של הנאמן לדחות תביעת חוב בשל חוב שניתן לגביו פסק דין **בידי בית משפט**, רק למצב של קנוניה או תרמית, ולא להעניק לו שיקול דעת רחב לדחות תביעה כאשר "פסק הדין אינו משקף נכונה את חובו של החייב"? לחלופין, ניתן להגביל זאת רק לנסיבות חריגות, ולמצבים שבהם ניתן פסק דין בהיעדר הגנה, ולמעשה בית המשפט כלל לא נדרש למחלוקת שלפניו.
2. אם מעניקים לנאמן סמכות לדחות תביעות חוב המבוססות על פסק דין, מדוע לא להעניק לו, במצבים חריגים, שיקול דעת להתערב בתביעות החוב המבוססות על קביעה של **רגולטור** בהליך מינהלי?

סעיף 212 המוצע: חוב עבר שמועד פירעונו לאחר מתן הצו

חוב עבר שמועד פירעונו חל לאחר מתן צו לפתיחת הליכים, רשאי הנושה לתבעו כאילו פירעונו לאחר מתן הצו **לפתיחת הליכים**.
הוא עומד לפירעון מיידי במועד מתן הצו, **למעט לעניין צבירת הריבית**; לעניין סדר הפירעון יראו את הריבית שנצברה או היתה אמורה להיצבר ממועד מתן הצו ואילך כריבית שנצברה בהליכי חדלות פירעון.

³ 155. חובת הראיה כי השומה היא מופרזת תהיה על המערער; אולם אם המערער ניהל פנקסים קבילים, ובערער על פי סעיף 130(ח) כאשר פנקסי החשבונות בוקרו על ידי רואה חשבון וחוות דעתו על הדו"חות הכספיים על פיהם היתה ללא הסתייגות או בהסתייגות שלדעת בית המשפט אין לה נפקות לענין קבילות הפנקסים, חייבים פקיד השומה או המנהל, לפי הענין, להצדיק את החלטתם.

הערות:

- עניינו של סעיף 212 המוצע בתביעת חוב עבר שמועד פירעונו חל **לאחר מתן הצו לפתיחת הליכים**. מוצע לקבוע שנושה בחוב עבר כאמור יוכל לתבוע את החוב כאילו הוא עומד לפירעון מידי במועד מתן הצו, זאת כדי לאפשר לו להצטרף להליך הגביה המשותף עם מתן הצו לפתיחת הליכים.
- בהתאם לסעיפים 231, 235 ו-236 להצעת החוק, בסדר הפירעון מוענקת **עדיפות** לריבית שנצברה **לפני** מתן הצו לפתיחת הליכים ביחס לריבית שנצברה **לאחר** מתן הצו לפתיחת הליכים שהיא במעמד פחות בסדר הנשייה. בסעיף מוצע להבהיר כי גישה זו תחול גם ביחס לחוב העומד לפירעון עתידי, מכיוון שמתייחסים למועד פירעונו כמועד מתן הצו, אזי הריבית על החוב תיחשב לריבית שנצברה בהליכי חדלות פירעון, ותשלומה יידחה עד לאחר תשלום בגין הריבית עד למועד פתיחת ההליכים. באופן זה ישווה מצבו של הנושה העתידי למצבם של נושים שבמועד מתן הצו לפתיחת הליכים הגיע מועד הפירעון של חובם.

סעיף 213 המוצע: שומת חוב עבר שאינו קצוב

שומת חוב עבר שאינו קצוב 213. היה חוב עבר חוב שאינו קצוב, ישום אותו הנאמן.

הערות:

- על פי המוצע, נכללים גם חובות בלתי קצובים, ובהם גם חוב נזיקי, בהגדרת חוב עבר. מכיוון שהם אינם קצובים – מוצע לקבוע שהנאמן ישום אותם. על-פי סעיף 29(5) להצעה (ביחס לתאגידים), וסעיף 121(3) (ביחס ליחידים), במקרים סבוכים יוכל בית המשפט להורות על ניהול ההליך בנפרד מהליכי חדלות פירעון. סעיף 215 להצעה שלהלן מסדיר את זכות הפניה לבית המשפט בערעור על הכרעה זו.

סעיפים 214 ו-215 המוצעים: זכות עיון וערעור על החלטה בתביעת חוב

214.	הנושה, החייב, ולעניין חייב שהוא תאגיד – גם חבר התאגיד, רשאים לעיין בתביעות החוב שהגישו נושים ובהכרעות הנאמן לגביהן; השר רשאי לקבוע הוראות לעניין זכות העיון לפי סעיף זה.	זכות עיון
215.	מי שרואה עצמו נפגע מהחלטת הנאמן בתביעת החוב, רשאי להגיש ערעור על החלטה לבית המשפט.	ערעור על החלטה בתביעת חוב

הערות:

- מאחר שהכרעה בתביעת חוב משפיעה על קופת הנשייה, וכפועל יוצא - על כל בעלי העניין בהליך, מוצע לאפשר לנושים, ולחייב (ולגבי תאגיד - גם לחברי התאגיד) לעיין בתביעות החוב שהוגשו ובהכרעת הנאמן בהן.
- עוד מוצע לקבוע, בסעיף 215, שכל מי שרואה עצמו נפגע מהכרעת הנאמן בתביעות החוב, יוכל לפנות בערעור **בזכות** לבית המשפט. זכות הערעור נלמדת גם מסעיף 54, המקנה זכות להגיש ערעור בגין כל טענה לפגיעה ממעשה או מחדל של הנאמן.

פרק ב': קופת הנשייה

סימן א': הנכסים הנכללים בקופת הנשייה

סעיפים 216 ו-217 המוצעים: נכסי קופת הנשייה ונכסים שאינם חלק מקופת הנשייה

נכסי קופת הנשייה 216. נכסי קופת הנשייה יכללו –

(1) לגבי חייב שהוא תאגיד – כל נכס של התאגיד במועד מתן הצו לפתיחת הליכים וכל נכס שיוקנה לתאגיד עד למועד חיסולו, ואם אושרה לגביו תכנית לשיקום כלכלי – כל נכס של התאגיד בהתאם להוראות התכנית;

(2) לגבי חייב שהוא יחיד – כל נכס של היחיד במועד מתן הצו לפתיחת הליכים, כל נכס שיוקנה לו עד למתן צו לשיקום כלכלי, וכל נכס הנכלל בנכסי קופת הנשייה בהתאם לצו לשיקום כלכלי.

נכסים שאינם חלק 217. היה החייב יחיד, לא ייכללו בנכסי קופת הנשייה – מקופת הנשייה

(1) נכסים המנויים בתוספת השנייה;

(2) זכויות לגמלה שחלים עליהן סעיפים 303 או 311 לחוק הביטוח הלאומי.

הערות:

- נכסי קופת הנשייה הם נכסי העבר של החייב שישמשו לפירעון חובות העבר שלו. **לגבי תאגיד** – קיימת הבחנה בין מצב שבו התאגיד בהליך של פירוק ובין מצב של שיקום כלכלי. אם הוא **מחוסל** – הרי שקופת הנשייה תכלול כל נכס של התאגיד במועד מתן הצו לפתיחת הליכים וכן כל נכס שמוקנה לתאגיד עד למועד חיסולו. אם הוא **בשיקום כלכלי** – ייקבעו הנכסים בהתאם להוראות תכנית השיקום.
- **לגבי יחיד** – נכסי הקופה כוללים כל נכס של היחיד במועד מתן הצו לפתיחת הליכים; כל נכס שמוקנה לו עד למועד מתן הצו לשיקום כלכלי; וכל נכס הנכלל בנכסי קופת הנשייה בהתאם לצו לשיקום כלכלי, **אך למעט נכסים המנויים בתוספת השנייה וכן זכויות לגמלה שחלות עליהן סעיפים 303 או 311 לחוק הביטוח הלאומי (בחריג של מזונות)**. סעיף זה והתוספת השנייה מבוססים על סעיף 86 לפקודת פשיטת הרגל⁴.

⁴ 86. נכסי פושט הרגל לא יכללו –

(1) צרכי אוכל כדי מחיית החייב ובני משפחתו הגרים עמו, לתקופה סבירה;
(2) חפצי לבוש, מיטות, כלי מיטה, ציוד רפואי, תרופות, כלי אוכל, כלי מטבח, וכלי בית אחרים, והכל אם הם חיוניים לחייב ולבני משפחתו הגרים עמו;
(3) דברים הדרושים כתשמישי קדושה לחייב ולבני משפחתו הגרים עמו;
(4) מכונות שהחייב עובד בהן בעצמו, כלים, מכשירים ומיטלטלין אחרים, וכן בעלי חיים שבלעדיהם אין החייב יכול לקיים את מקצועו, מלאכתו, משלח ידו או עבודתו שהם מקור פרנסתו ופרנסת בני משפחתו, ובלבד ששוויים אינו עולה על סכום שנקבע;
(5) אם החייב נכה – כלים, מכשירים, מכונות, מיטלטלין אחרים ובעלי חיים, הנחוצים לו בגלל נכותו;
(6) חיות מחמד; לעניין זה, "חיות מחמד" – בעל חיים המוחזק בביתו או בחצריו של החייב ואינו משמש לעיסוק בעל אופי מסחרי;
(7) פריט אחד מכל אחד מסוגי המיטלטלין המפורטים בתוספת הדרוש לחייב ולבני משפחתו החיים עמו, ובלבד ששווי המוערך אינו עולה על סכום שנקבע בתקנות; השר, רשאי בצו, להוסיף לתוספת סוגי מיטלטלין שהתמורה הצפויה ממכירתם אינה מצדיקה את הפגיעה החמורה שתיגרם עקב מכירתם לחייב או לבני משפחתו הגרים עמו, ובלבד ששווי המוערך אינו עולה על סכום שנקבע בתקנות; תקנות לפי פסקה זו טעונות את אישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

תוספת (סעיף 86(7)) - מיטלטלין שאינם ניתנים לעיקול:

- 1 מחשב אישי ומדפסת; בפסקה זו "מחשב" – כהגדרתו בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995, אך למעט מערכת מחשבים.
- 2 מכשיר טלוויזיה או מכשיר רדיו, לפי בחירת החייב.
- 3 טלפון נייד או טלפון נייד.
4. מכונת כביסה.

- בתוספת השנייה מנויים נכסים הדרושים לחייב לצרכי מחייתו הבסיסיים או כאלה שהתמורה הצפויה ממכירתם אינה מצדיקה את הפגיעה שתיגרם בגין המכירה לחייב ולבני משפחתו – כמפורט להלן.
לדין: האם אין מקום להחריג פריטים בעלי ערך רגשי עד לסכום מסוים?

תוספת שנייה

(סעיף 217)

נכסים שאינם כלולים בנכסי קופת הנשייה

- (1) מצרכי מזון הדרושים לצורך מחיית החייב ובני משפחתו הגרים עמו;
- (2) חפצי לבוש, מיטות, כלי מיטה, ציוד רפואי, תרופות, כלי אוכל, כלי מטבח, וכלי בית אחרים, הדרושים לחייב ולבני משפחתו הגרים עמו;
- (3) תשמישי קדושה המשמשים את החייב ובני משפחתו הגרים עמו;
- (4) כלים, מכשירים, מכונות ומיטלטלין אחרים לרבות כלי רכב, וכן בעל חיים, שבלעדיהם אין החייב יכול לקיים את מקצועו, מלאכתו, משלח ידו או עבודתו שהם מקור פרנסתו ופרנסת בני משפחתו, ובלבד ששווי המוערך של כל אחד מהם אינו עולה על סכום שקבע השר;
- (5) היה החייב או בן משפחתו הגר עמו, נכה – כלים, מכשירים, מכונות, מיטלטלין אחרים, לרבות כלי רכב ובעל חיים, השייכים לנכה והנחוצים לו לשימוש האישי בגלל נכותו;
- (6) חיות מחמד; לעניין זה, "חייית מחמד" – בעל חיים המוחזק בביתו או בחצריו של החייב ואינו משמש לעיסוק בעל אופי מסחרי;
- (7) מיטלטלין כמפורט להלן הדרושים לחייב או לבני משפחתו הגרים עמו, ובלבד ששווי המוערך אינו עולה על סכום שקבע השר:
 - (א) מחשב אישי ומדפסת; לעניין זה, "מחשב" – כהגדרתו בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995⁵, אך למעט מערכת מחשבים;
 - (ב) מכשיר טלוויזיה ומכשיר רדיו;
 - (ג) טלפון נייד או טלפון נייד;
 - (ד) מכונת כביסה ומייבש כביסה.
- (8) חפצים בעלי ערך רגשי מיוחד לחייב שהוא יחיד ובלבד ששווי המוערך הכולל אינו עולה על 4,000 שקלים חדשים או על סכום אחר שקבע השר.

⁵ ס"ח התשמ"ב, עמ' 218.

הסעיפים הרלוונטיים לחוק הביטוח הלאומי קובעים כך:

”סעיף 303. מניעת העברת זכות לגמלה

(א) זכות לגמלת כסף אינה ניתנת להעברה, לערבות או לעיקול בכל דרך שהיא אלא לשם תשלום מזונות המגיעים מהזכאי לגמלה לפי פסק דין של בית משפט או של בית דין מוסמך.

(ב) הוראת סעיף קטן (א) תחול גם על גמלת כסף ששולמה באמצעות בנק או החברה, כהגדרתה בחוק הדואר, התשמ”ו-1986, בנותנה שירותים לפי סעיף 88א לאותו חוק (בסעיף זה – חברת הדואר), במשך שלושים ימים מיום ששולמה; ואולם רשאי הבנק או חברת הדואר, לפי הענין, לנכות מהגמלה כל סכום שנתנו לזכאי לגמלה על חשבון הגמלה.

(ג) זכות לגמלת כסף לפי חוק זה אינה עוברת בירושה.

סעיף 311. פישט רגל

זכותו של אדם לגמלה לא תוקנה לכוונס הרשמי או לנאמן בהליכים לפי פקודת פשיטת הרגל.”

סעיף 218 המוצע: נכס שנתפס בהליך גביה שטרם הושלם

נכס שנתפס בהליך 218. נתפס נכס במסגרת הליך גבייה ובמועד מתן הצו לפתיחת הליכים טרם-נתקבלה מלוא גביה שטרם הושלם התמורה בעד מכירתו בידי הנושההושלם ההליך כאמור בסעיף 129(1), יחולו הוראות אלה:

(1) אם הנכס טרם נמכר – ייכלל הנכס בנכסי קופת הנשייה וההוצאות שהוצאו לשנות במקביל לתפיסתו ולשם מכירתו יהיו שעבוד ראשון על הנכס; בסעיף 129(1) להצעה

(2) אם הנכס נמכר – תיכלל התמורה שהתקבלה ממכירתו, לאחר ניכוי ההוצאות שהוצאו לתפיסתו ולמכירתו, בנכסי קופת הנשייה.

הערות:

- סעיף 29 המוצע, שכותרתו “הקפאת הליכים” קובע כי זו חלה, בין השאר, על הליכי גבייה שטרם הושלמו. פסקת משנה (1) לאותו סעיף קובעת כי “... יראו הליך גבייה כהליך שהושלם, לגבי נכסים – בקבלת התמורה בעד מכירתם בידי הנושה, ולגבי עיקול חוב – בתשלום החוב לנושה”. סעיף 218 המוצע, קובע הוראות משלימות ומסדיר את מעמדן של הוצאות הגבייה בהליכי חדלות הפירעון במקרה שבו נתפס נכס אך הליך הגבייה טרם הושלם. מוצע לקבוע כי אם הנכס כבר נמכר אך התמורה לא הועברה לנושה (כלומר, התהליך לא הושלם), תועבר התמורה לקופת הנשייה בניכוי הוצאות התפיסה והמכירה, ולעומת זאת אם הנכס טרם נמכר – כי ההוצאות שהוצאו לתפיסתו יהיו שעבוד ראשון על הנכס.

- הוראות סעיף זה מבוססות על הוראות סעיפים 92 ו-93 לפקודת פשיטת הרגל:

”92. חובת מוציא לפועל למסור נכסים:

נתפסו נכסים של חייב בהוצאה לפועל, ולפני שנמכרו, או לפני שנתקבל או נגבה בהוצאה לפועל **מלוא** הסכום הנתבע בביצוע, נמסרה הודעה למוציא לפועל כי ניתן צו כינוס נגד החייב, ימסור המוציא לפועל לכוונס הרשמי, לפי דרישתו, את הנכסים וכל כסף שנתפס או שנתקבל בביצוע החלקי של ההוצאה לפועל; אולם דמי ההוצאה לפועל יהיו שעבוד ראשון על הנכסים או על הכסף שנמסרו, והכוונס הרשמי או הנאמן רשאים למכור את הנכסים או מקצתם כדי סילוקו של השעבוד.

93. חובת מוציא לפועל למסור כסף:

נמכרו נכסים של חייב בהוצאה לפועל, מכוח פסק דין, או שולם סכום כסף כדי למנוע מכירה, ינכה המוציא לפועל את דמי ההוצאה לפועל מדמי המכר או מהכסף ששולם ויעכב בידו את היתרה ארבעה עשר ימים; אם תוך הזמן האמור תימסר לו הודעה שהוגשה בקשת פשיטת רגל, וניתן צו כינוס נגד החייב על פי הבקשה ההיא או על פי בקשה אחרת הידועה למוציא לפועל – ישלם המוציא לפועל את היתרה לכוונס הרשמי או לנאמן, לפי הענין, והם יהיו זכאים לעכב אותה בידם מפני התובע בהוצאה לפועל.”

לדיון:

1. האם אין מקום להבהיר בסעיף כי השלמת הליך הגבייה הוא בקבלת **מלוא** התמורה בגין הנכס?

2. גם אם טרם הושלמה מכירת הנכס, ייתכן שהנושה הוציא הוצאות נוספות לשם המכירה, מעבר להוצאות בגין תפיסת הנכס, כגון הוצאות בגין פרסום מודעה, העסקת מתווך וכיו"ב. האם לא ראוי להבהיר שגם הוצאות אלו ייכללו בשעבוד הראשון על הנכס?

סימן ב': ביטול עסקאות הגורעות מקופת הנשייה

סימן זה עוסק בביטול עסקאות או פעולות שביצע החייב לפני מתן הצו לפתיחת הליכים, כאשר כבר היה במצב של חדלות פירעון מבחינה כלכלית, אף אם טרם הוכרז כחדל פירעון. הסימן נועד להבטיח שתי מטרות: ראשית, הגדלת השוויון בין הנושים באמצעות ביטול פעולות שיש בהן משום העדפת נושים. השנייה, מניעת הקטנת קופת הנשייה באמצעות הברחת נכסים, קרי: העברת נכסי החייב לאחר, בלא תמורה או בתמורה שאינה משקפת את ערך הנכס.

סעיף 219 המוצע: ביטול פעולה להעדפת נושים

ביטול פעולה 219. (א) (1) בית המשפט רשאי להורות על ביטול פעולה שהביאה לפירעון חוב לנושה להעדפת המעניקה עדיפות לנושים או לקידומו בסדר הפירעון, ושנעשתה לפני מתן צו לפתיחת הליכים, לרבות פעולה שנעשתה במסגרת הליך גבייה ולרבות העברת נכס או שעבוד נכס, בהתקיים כל אלה (בסימן זה – פעולה להעדפת המעניקה עדיפות לנושה):

(א) מועד ביצוע הפעולה חל בתקופה שתחילתה שלושה חודשים לפני מועד הגשת הבקשה לצו לפתיחת הליכים, ולגבי נושה שהוא קרוב של החייב – שנה לפני המועד האמור, ושסיומה במועד מתן הצו;

(ב) במועד ביצוע הפעולה היה החייב בחדלות פירעון;

(ג) בשל הפעולה ייפרע לאותו נושה חלק גדול יותר מהחוב לעומת החלק שהיה נפרע לו במסגרת הליכי חדלות הפירעון לפי סדר הפירעון.

(2) לעניין סעיף זה, חזקה על החייב שהיה בחדלות פירעון בתקופה האמורה בפסקה (1)(א), אלא אם כן הוכח אחרת.

(ב) בית המשפט לא יבטל פעולה לפי סעיף קטן (א) בהתקיים אחד מאלה:

(1) החייב קיבל במועד ביצוע הפעולה או במועד סמוך לו תמורה הולמת בנסיבות העניין לפעולה שביצע. לעניין זה, לא יראו, שהיא מעבר לפירעון החוב כשלעצמו כתמורה הולמת;

(2) ביצוע הפעולה היה במהלך העסקים הרגיל של החייב והחוב שנפרע בשל הפעולה נוצר במהלך העסקים הרגיל של החייב;

(3) לגבי חייב שהוא יחיד – החוב הנפרע הוא חוב מזונות שהחבות בו היא לפי פסק דין או חוב לאדם שאינו קרובו של החייב, וגובה החוב שנפרע אינו עולה על 5,000 שקלים חדשים (להלן – גובה החוב המירבי) או חוב מזונות שהחבות בו היא לפי פסק דין; היה החוב שנפרע חוב בגין שכר דירה או שירות מתמשך, יחושב גובה החוב המירבי בהתאם לשיעור התשלום התקופתי הקבוע בהסכם בין החייב ובין נותן השירות.

(ג) הומחה חוב מנושה לאדם אחר לפני מתן צו לפתיחת הליכים, ובשל ההמחאה היה הנמחה, לעניין אותו חוב, לנושה בעל זכויות פירעון מיוחדות שחלות עליו הוראות פרק ו', רשאי בית המשפט להורות כי לא יוקנו לנמחה, לגבי אותו חוב, זכויות הפירעון המיוחדות לפי אותו פרק, ובלבד שהתקיימו לגבי ההמחאה התנאים שבסעיף קטן (א) ולא התקיימו הוראות סעיף קטן (ב).

הערות:

- עניינו של סעיף זה בביטול עסקאות להעדפת נושים. בניגוד לדין הקודם (סעיף 98 לפקודת פשיטת הרגל⁶), אין בסעיף המוצע דרישה לקיומה של כוונה סובייקטיבית להעדפת הנושה, ולא נדרש אילוץ או שידול שלא כדין על ידי אותו נושה, והבחינה היא אובייקטיבית בלבד. בדברי ההסבר מובאים שני נימוקים לשינוי זה: ראשית, הדרישה להוכחת כוונה סובייקטיבית קשה יחסית להוכחה. שנית, מבחינה עיונית יש חשיבות לתוצאה – הפגיעה בעקרון השוויון והעדפת הנושים ולא לכוונה הסובייקטיבית.
- התנאים המוצעים לצורך ביטול העדפה הם אלו:

- א. סוג הפעולה: פעולה שכתוצאה ממנה הועדף נושה: הכוונה לכל פעולה שכתוצאה ממנה גדל חלקו של הנושה, כגון תשלום חוב או מתן שעבוד על נכס. מאחר שאין דרישת כוונה, יכולה פעולת העדפה להיות גם פעולה כפויה, כגון תשלום בהוצאה לפועל. גם המחאת חוב נכללת בפעולה המהווה העדפת נושה, שכן היא עשויה לאפשר העברת החוב לנמחה בעל מעמד גבוה יותר בסדר הנשייה, כגון נושה שיכול לקזז את החוב מול חובו.
- ב. מועד ביצוע הפעולה – הפעולה ארעה בתקופה המתחילה שלושה חודשים לפני מועד הגשת הבקשה לצו לפתיחת הליכים, ולגבי נושה שהוא "קרוב" של החייב שנה לפני מועד זה. התקופה מבטאת איזון בין הרצון להגן על השוויון בין הנושים ובין סופיות ההליך מבחינתו של הנושה. התקופה הארוכה יותר לגבי קרוב, נובעת מכך שלגביו יש חשד מובנה גדול יותר שתוענק לו עדיפות על פני שאר הנושים.
- ג. מצבו הכלכלי של החייב במועד ביצוע הפעולה – על מנת לבטל פעולה כאמור נדרש כי במועד ביצוע הפעולה היה החייב חדל פירעון, מבחינה כלכלית, שכן ההצדקה לביטול העסקה היא פגיעה בעקרון השוויון, וזו לא מתקיימת אם העברת הנכס ארעה לפני חדלות הפירעון. מאחר שקשה להוכיח חדלות פירעון במועד מוקדם

⁶ 98". (א) מי שאינו יכול לפרוע מכספו את חובותיו כשמגיע זמן פרעונם, וכדי לתת עדיפות לנושה פלוני או למי שערב לחובו או מתוך אילוץ או שידול שלא כדין מצד אותו נושה או מטעמו הוא מעביר נכס או משעבדו, או משלם כסף, או נוטל על עצמו התחייבות, או נוקט הליך משפטי או נכנע לו, לטובת הנושה או נאמנו, ועל סמך בקשת פשיטת רגל שהוגשה תוך שלושה חודשים מיום שעשה כן הוכרו פושט רגל, יראו את מעשהו כמעשה מרמה ויהיה בטל כלפי הנאמן.

(ב) סעיף זה לא יגרע מזכויותיו של אדם שרכש קנין בתום לב ובתמורה בת ערך מידי נושה של פושט הרגל או מכוח נושה כאמור.
(ג) (בוטל)."

שתי הערות:

- בשנת 1983 נוספה התוספת "או מתוך אילוץ או שידול שלא כדין מצד אותו נושה או מטעמו"
- בשנת 2014 בוטל סעיף קטן (ג) שנוסחו עד לביטולו היה "ניתן צו כינוס לפי סעיף 180 נגד מי שפסק דין ניתן לחובתו, יחול סעיף זה כאילו הוכרו החייב פושט רגל על סמך בקשת פשיטת רגל שהוגשה ביום מתן הצו".

- יותר, מוצע לקבוע חזקה הניתנת לסתירה ולפיה בתקופה שקדמה לחדלות הפירעון (שלושה חודשים או שנה, לפי העניין) היה החייב במצב של חדלות פירעון.
- כדי שלא לפגוע יתר על המידה באינטרס ההסתמכות של הנושים, או ביכולתם של חייבים להמשיך בעסקיהם בתקופות של קשיים כלכליים, מוצע שלא לאפשר ביטול עסקה במצבים הבאים (המנויים בסעיף קטן (ב)):
- א. כאשר החייב קיבל במועד ביצוע הפעולה או בסמוך לו תמורה הולמת לפעולה, החורגת מעצם פירעון החוב, כך שלמעשה מבחינה כלכלית התרחשה עסקה חדשה.
 - ב. כאשר ביצוע הפעולה היה במהלך העסקים הרגיל של החייב והחוב שנפרע בשל הפעולה נוצר במהלך העסקים הרגיל של החייב. חשיבותו של סעיף זה היא לאפשר את המשך מהלך העסקים הרגיל, וליתן וודאות לספקים הממשיכים להתנהל מול חברה במהלך העסקים הרגיל.
 - ג. לגבי חייב שהוא יחיד – גם חוב מזונות שהוא לפי פסק דין או חוב שאינו עולה על 5,000 ₪ לאדם שאינו קרובו של החייב. גם סעיף זה מטרתו לאפשר לחייב היחיד להתנהל בתקופה שלפני מתן הצו לפתיחת הליכים.

לדין:

1. נראה כי יש הצדקה להעדפת המבחן האובייקטיבי על פני המבחן הסובייקטיבי. גישה זו עולה בקנה אחד עם עמדת המשפט המשווה (בראש ובראשונה, בארה"ב), וגם עם נטיית הפסיקה בישראל (ראו למשל, ע"א 4269/11 עו"ד יהודה ברמי נ' רו"ח עופר אלקלעי (פורסם בנבו, 19.6.2013); ע"א 7575/12 יפת נ' זלצמן (פורסם בנבו, 4.8.2014)).
- יצוין כי מבחן נוסף שהוצע בהקשר זה הוא מבחן השם דגש על מודעותו של הנושה למצבו של החייב ועל ביטול העדפה במצב שבו הנושה "ידע או היה עליו לדעת" כי החייב חדל פירעון בעת ההעברה (ראו: דוד האן, **דיני חדלות פירעון** (2009), בעמ' 409).
- בנוסף, אף **פרקי הזמן המוצעים** עולים בקנה אחד עם המקובל בעולם – מדובר בתקופות הזוהות לאלה שאומצו בדין האמריקאי (סעיף 547 לקוד האמריקאי); באנגליה – מדובר בתקופה ארוכה יותר של 6 חודשים, או שנתיים כאשר מדובר בעסקה עם "קרוב", **אולם אין חזקה של חדלות פירעון בתקופה זו** (סעיפים 239-240 ל-Insolvency Act).
2. האם לא נכון להשתמש בביטוי "אובייקטיבי" יותר השונה מהביטוי "העדפת נושים" שנהוג כיום כדי לבטא את השמטת דרישת הכוונה ומעבר למבחן אובייקטיבי?
3. האם אין מקום להרחיב את החריגים של (ב) (3) גם למקרה בו מדובר בעסקה מתמשכת שבה יש תשלום תקופתי קבוע, למשל, תשלום שכר דירה בשיעור של 5,000 ₪ מדי חודש?

סעיף 220 המוצע: ביטול פעולה לגריעת נכסים מקופת הנשייה

- ביטול פעולה לגריעת 220. (א) בית המשפט רשאי להורות על ביטול פעולה שנעשתה לפני מתן צו לפתיחת נכסים מקופת הנשייה, שבשלה נגרע נכס מנכסי קופת הנשייה, בהתקיים כל אלה (בסימן זה – פעולה הנשייה לגריעת נכס מקופת הנשייה):

- (1) הפעולה נעשתה בלא תמורה או בתמורה שאינה הולמת בנסיבות העניין, **לרבות בהתחשב במצבו הכלכלי של החייב**;

(2) מועד ביצוע הפעולה חל בתקופה שתחילתה שנתיים לפני מועד הגשת הבקשה לצו לפתיחת הליכים, ולגבי פעולה לטובת קרוב – ארבע שנים לפני המועד האמור, ושסיומה – במועד מתן הצו;

(3) במועד ביצוע הפעולה היה החייב בחדלות פירעון או שביצוע הפעולה הביא אותו לחדלות פירעון.

(ב) לעניין סעיף זה, חזקה על חייב שהיה בחדלות פירעון בתקופה האמורה בסעיף קטן (א)(2), אלא אם כן הוכח אחרת.

הערות:

- עניינו של סעיף זה בביטול עסקאות הגורעות נכסים מקופת הנשייה (להבדיל מעסקאות העדפת נושים, המחלקות את הקופה באופן לא שוויוני). ההצדקה לביטולן הוא הצורך לשמור על הנכסים שמהם יפרעו החובות לנושים, וההנחה כי לחייב שנכסיו אינם מכסים את חובותיו, אין זכות להעבירם בלא תמורה ראויה.
- התנאים לביטול ההעברה הם אלה:

(א) **העברה בלא תמורה הולמת בנסיבות העניין** – על פי דברי ההסבר, הכללת הביטוי "הולמת בנסיבות העניין" נועדה למנוע ביטול העברה שבוצעה על ידי חייב תם לב שהעביר את הנכס בתמורה הנמוכה משווי השוק, אם בנסיבות העניין לא היה ניתן להשיג בעד הנכס תמורה גבוהה יותר. תופעה זו נפוצה במיוחד במכירה תחת לחצים כלכליים.

(ב) **הפעולה בוצעה בתקופה המתחילה שנתיים לפני מועד הגשת הבקשה לצו לפתיחת הליכים ומסתיימת במועד מתן הצו, ולגבי קרוב משפחה בתקופה המתחילה ארבע שנים לפני מתן הצו** – תקופה זו ארוכה יותר מהתקופה הקבועה ביחס להעדפת נושים מאחר שהענקה שלא בתמורה או שלא עבור תמורה ראויה היא לרוב עסקה חשודה יותר. יוער עוד כי על פי הדין הקיים (סעיף 96 לפקודת פשיטת הרגל⁷) ניתן לבטל הענקות (גם כלפי מי שאינם קרובי המשפחה) שנעשו עד 10 שנים לפני פתיחת ההליכים. סעיף 221 המוצע שידון להלן שעניינו **בהברחת נכסים**, מאפשר ביטול פעולה לתקופה של **7 שנים אחורה**.

(ג) **בעת ביצוע הפעולה היה החייב בחדלות פירעון או שביצוע הפעולה הביא אותו לחדלות פירעון** – גם בסעיף זה יש חזקה הניתנת לסתירה כי בתקופות המנויות בסעיף החייב היה חדל פירעון.

לדין: האם אין מקום לקצר את התקופות המנויות בסעיף, ואם לאו לזכות על חזקת חדלות הפירעון לגבי פעולות שלא נעשו עם קרוב, וזאת בעיקר כדי להגן על האינטרסים של הנושים?

בהקשר זה יש לתת את הדעת לכך שהתנאים המוצעים לביטול חורגים מהמקובל בעולם. לשם השוואה, **בארה"ב** – ההוראה המאפשרת ביטול פעולות הגורעות נכסים חלה בכל מקרה רק **שנתיים אחורה**, ויש להוכיח כי החייב

⁷ 96" (א) העניק אדם נכסים ונעשה פושט רגל לפני שעברו שנתיים מיום ההענקה, ההענקה בטלה כלפי הנאמן.
(ב) העניק אדם נכסים ונעשה פושט רגל אחרי שעברו שנתיים ולפני שעברו עשר שנים מיום ההענקה, ההענקה בטלה כלפי הנאמן, אם לא הוכיחו התובעים מכוח ההענקה כי בזמן שנעשתה ההענקה היה המעניק כשר-פרעון של כל חובותיו בלי להיזקק לנכס הכלול בהענקה וכי משנעשתה ההענקה עברה זכות המעניק באותו נכס לנאמן על ההענקה.
(ג) "הענקה", לענין סעיף זה – לרבות כל העברה, אך למעט הענקה –
(1) בשל נישואין ולפניהם;
(2) לטובת קונה או בעל שעבוד בתום לב ובתמורה בת-ערך;
(3) לאשת המעניק או לילדו או לטובתם, של נכס שהגיע למעניק אחרי נישואיו בזכות אשתו.
(ד) (בוטל)."

היה חדל פירעון בעת ביצוע הפעולה, אך אין חזקה של חדלות פירעון כמו שמוצע לכלול בדין הישראלי (סעיף 548 לקוד האמריקאי).

באנגליה - תקופת ביטול ההענקה היא גם **שנתיים**, ובנוסף חזקת חדלות הפירעון חלה רק על עסקה עם "גורם קשור" (סעיף 238, 240 ו-241 ל-Insolvency Act).

סעיף 221 המוצע: ביטול פעולה להברחת נכסים

ביטול פעולה להברחת נכסים 221. בית המשפט רשאי להורות על ביטול פעולה לגריעת נכס מקופת הנשייה שבוצעה במטרה להבריא את הנכס מנושים, גם אם במועד ביצוע הפעולה לא היה החייב בחדלות פירעון, ובלבד שמועד ביצוע הפעולה חל בתקופה שתחילתה **שבע שנים** לפני מועד הגשת הבקשה לצו לפתיחת הליכים ושסיומה במועד מתן הצו (בסימן זה – פעולה להברחת נכס).

הערה: מטרתו של סעיף זה למנוע הברחות נכסים מכוונות, ולכן הוא חל גם במצב שבו החייב לא היה חדל פירעון בעת ביצוע הפעולה. עם זאת, כדי לבטל את הפעולה יהיה צורך להראות כוונה סובייקטיבית "להבריא את הנכס מהנושים". **לדין:** גם בקשר לסעיף זה, נראה כי התקופה שנקבעה – **שבע שנים** – היא ארוכה מאוד במבט השוואתי. **בהקשר זה יש לקחת בחשבון כי גם אם החייב פעל מתוך כוונה להבריא את הנכס, הרי שהנושה אינו פועל בהכרח מתוך כוונה שכזאת ויכול להיות שהוא תם לב.**

סעיף 222 המוצע: שמירת זכויותיו של אדם שלישי

שמירת זכויותיו של אדם שלישי 222. ביטול פעולה להעדפת נושה, פעולה לגריעת נכס מקופת הנשייה או פעולה להברחת נכס, לפי סימן זה, אין בו כדי לגרוע מזכויותיו של אדם שלישי שרכש, לאחר ביצוע הפעולה, זכות בנכס שלגביו בוצעה, בתום לב ובתמורה.

הערה: מוצע לקבוע כי ביטול פעולות להעדפת נושה, לגריעת נכס או להברחת נכס, לא יפגעו בזכויותיו של צד שלישי ובלבד שזה רכש את הנכס בתום לב ובתמורה. כך לדוגמא, אדם שרכש את הנכס מהנעבר (ממי שקיבל את הנכס מהחייב) ועשה כן בתמורה – לא יפגעו זכויותיו.

סעיף 223 המוצע: תוצאות ביטול פעולה

תוצאות ביטול פעולה 223. (א) ביטול בית המשפט לפי סימן זה פעולה להעדפת נושה, פעולה לגריעת נכס מקופת הנשייה או פעולה להברחת נכס, ייכללו הנכסים שהושבו בשל הביטול בקופת הנשייה.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א) הייתה השבת הנכס לקופת הנשייה בלתי אפשרית או בלתי צודקת בנסיבות העניין, או נרכש הנכס בידי אדם שלישי כאמור בסעיף 222 – ישלם מי שלטובתו בוצעה הפעולה את שוויו של הנכס כפי שיורה בית המשפט.

הערה: מוצע להבהיר כי נכס שהעברתו בוטלה בשל העדפת נושה, פעולה לגריעת נכס או להברחת נכס, יחזור לקופת הנשייה, ואם לא או לא צודק לעשות כן – ישלם הנעבר (מי שלטובתו בוצעה ההעברה) את שווי הנכס, כפי שיורה בית המשפט, לקופה.

פרק ג': כינוס נכסי קופת הנשייה וניהולם

סעיף 224 המוצע: כינוס נכסי קופת הנשייה

224. כינוס נכסי קופת הנשייה (א) ניתן צו לפתיחת הליכים, יפעל הנאמן בהתאם לסמכויותיו לפי פרק ו' לחלק ב' ופרק ו' לחלק ג' כדי לקבל לידו או לפיקוחו את כל הנכסים והמסמכים הנוגעים להליך חדלות הפירעון, שלחייב זכות בהם.

(ב) במסגרת כינוס נכסי קופת הנשייה יבחן הנאמן בין השאר את תקפם של שעבודים המוטלים על נכסים כאמור ואת קיומן של עילות תביעה העומדות לחייב שיש בהן כדי להוסיף נכסים לקופת הנשייה.

הערות:

- סעיף 224 המוצע קובע כי אחד מתפקידיו העיקריים של הנאמן הוא כינוס נכסי קופת הנשייה לרשותו. בעניין זה מוצעת התאמה לנוסח סעיף 133 הקובע כי הנאמן רשאי לדרוש מכל אדם להעביר לידו נכסים או מסמכים הנוגעים להליך חדלות הפירעון, שלחייב יש זכות בהם.
- עוד מוצע לקבוע כי על הנאמן לבחון תוקפם של שעבודים המוטלים על נכסים כאמור, וכן קיומן של עילות תביעה לטובת החייב, אם אלו יכולות להוסיף לקופת הנשייה.

סעיף 225 המוצע: הודעה על נכסים ומסמכים של החייב

225. נושה שבידו נכס או מסמך שלחייב זכות בו ונדע לו על מתן צו לפתיחת הליכים לגבי החייב, יודיע לנאמן, בתוך 21 ימים מהמועד בו נודע לו על מתן הצו, על קיומו של הנכס או המסמך כאמור, ויפעל בהתאם להוראות הנאמן; השר רשאי לקבוע הוראות לעניין הודעה לפי סעיף זה, ובכלל זה לעניין מועד מסירת ההודעה ואופן מסירתה ~~מסירת ההודעה~~.

הערה: כדי לסייע לנאמן לאסוף את המידע הרלוונטי ואת הנכסים הנוגעים להליך, מוצע לחייב אדם היודע על מתן הצו לפתיחת ההליכים לדווח לנאמן על הנכס או המסמך שבידו וכן לפעול לפי הוראות הנאמן. יצוין כי הידיעה הנדרשת על-פי הסעיף היא **ידיעה בפועל** ולא ידיעה קונסטרוקטיבית.

לדין:

1. האם לשם הכוונת התנהגות - לא כדאי לקבוע מועד קונקרטי למועד מסירת ההודעה בידי הנושה?

2. במצב הטיפוסי, כיצד ילמד הנושה על מתן הצו לפתיחת הליכים?

- ניהול נכסי קופת הנשייה
226. (א) הנאמן ינהל את נכסי קופת הנשייה באופן יעיל ומיטבי לשמירת ערכם ולהשבחתם, בהתאם לכללים שיקבע הממונה.
- (ב) היה החייב יחיד, רשאי הנאמן, באישור הממונה, להסתייע ביחיד לצורך ניהול נכסי קופת הנשייה.
- (ג) הנאמן יפקיד את הכספים שקיבל במהלך הליכי חדלות הפירעון והמיועדים לחלוקה לנושים, במקום, בדרך ובמועדים שיוורה הממונה; השר רשאי לקבוע הוראות לעניין אופן השקעת הכספים האמורים.
- (ד) עיכב הנאמן כספים תחת ידו בניגוד להוראות סעיף קטן (ג), ישלם הפרשי הצמדה וריבית כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה על הכספים שעיכב.
- (ה) הנאמן לא יפקיד בחשבונו הפרטי ~~בבנק~~ כל סכום שקיבל כנאמן במסגרת הליכי חדלות הפירעון.

הערות:

- מוצע לקבוע כי הנאמן ינהל את נכסי קופת הנשייה באופן יעיל ומיטבי. לגבי חייב יחיד יכול הנאמן להסתייע בחייב לשם ניהול הקופה.
- בסעיף קטן (ג) מוצע לקבוע כי הנאמן יפקיד את הכספים לפי הוראות הממונה, וכן ניתנת הסמכה לשר לקבוע הוראות לעניין אופן השקעת הכספים האמורים.
- סעיף קטן (ה) קובע כי הנאמן לא יפקיד בחשבונו הפרטי כל סכום שקיבל כנאמן במסגרת הליכי חדלות הפירעון וסעיף קטן (ד) קובע כי עיכוב נכסים על-ידו יגרור תשלום של הפרשי הצמדה וריבית.

לדין: האם אין מקום לקבוע איסור על הפקדת כספים בכל החשבונות הפרטיים של הנאמן ולא רק בבנק?